

DRAMMEN KOMMUNE

Vår referanse
02/08692/006/ANSL

Arkivkode
S00 & 13

Deres referanse

Dato
27.02.2003

OLJE- OG ENERGIDEPARTEMENTET	
02/ 2351 - 72	
DATO - 6 MARS 2003	
AN	EKSP
501 ✓	

Olje- og energidepartementet

POSTBOKS 8148, DEP 0033 OSLO

FORSLAG TIL ENDRINGER I REGLENE OM HJEMFALL AV KRAFTVERK – HØRING

Det vises til Deres brev av 29. november 2002.

Saken ble 11. februar d.å. behandlet i formannskapet – driftsstyret for økonomi og plansaker – og det ble avgitt følgende enstemmige uttalelse:

Saken har vidtrekkende nasjonale konsekvenser, og Drammen kommune støtter KS's forslag om å opprette et lovutvalg med representanter for alle berørte interesser. Dermed vil aktuelle alternative løsninger kunne bli bredt vurdert, og en får et bedre grunnlag for å treffe de endelige beslutninger.

Til orientering vedlegges rådmannens innstilling i saken, datert 24.01 2003.

Med hilsen

Anders Solheim
spesialrådgiver

32 80 61 89

Kopi m/vedlegg: Kommunenes Sentralforbund, Postboks 1378 Vika, 0114 Oslo

Økonomitjenesten
Økonomi/finans

Amt. Blomsgate 1, 3008 Drammen
Tlf. 32 80 60 00 Faks 32 80 61 08
www.drammen.kommune.no
Org. nr. 939 214 895

Vedlegg	1	av:	1
Sak:	02/2357-82		

SAKSFRAMLEGG

Saksbehandler: Anders Solheim	Arkiv: 280 S00
Arkivsaksnr.: 02/08692-004	Dato: 24.01.2003

HØRING AV FORSLAG TIL ENDRINGER I REGLENE OM HJEMFALL AV KRAFTVERK

INNSTILLING TIL: Formannskapet – driftsstyret for økonomi - og plansaker

Administrasjonens innstilling:

Saken har vidttrekkende nasjonale konsekvenser og Drammen kommune støtter KS's forslag om å opprette et lovutvalg med representanter for alle berørte interesser. Dermed vil aktuelle alternative løsninger kunne bli bredt vurdert og en får et bedre grunnlag for å treffe de endelige beslutninger.

Nils Fr. Wisløff
rådmann

Roar Paulsen
økonomisjef

Saksutredning:

Bakgrunn

EFTAs overvåkingsorgan (ESA) gjorde i juni 2001 en henvendelse til Norge vedrørende reglene om konsesjonstid og hjemfall i forhold til industrikonsesjonsloven. ESA ga der uttrykk for at de aktuelle reglene er i strid med EØS-avtalens forbud mot restriksjoner på etableringsadgangen og forbudet mot restriksjoner på overføring av kapital mellom landene innenfor EØS-området.

Olje- og energidepartementet (OED) svarte på ESAs henvendelse 28. november 2001 og ga i svarbrevet uttrykk for en annen vurdering av de EØS-rettslige spørsmålene enn ESA.

Overvåkningsorganet opprettholdt sitt syn i brev av 20. februar 2002, og krevde at Norge innenfor en frist på to måneder gjennomførte tiltak for å bringe lovgivningen i samsvar med EØS-avtalen.

Kort før utløpet av ESAs svarfrist, 19. april 2002, sendte OED ut en pressemelding hvor det heter at departementet ville utrede regelverket, og at spørsmål om videreføring av hjemfall i denne forbindelse står sentralt. OED uttalte videre at man tok sikte på å legge frem en proposisjon for Stortinget høsten 2002 med endringer av regelverket for vannkraftkonsesjoner og hjemfall.

Etter dette har ESA stilt saken i bero i påvente av det varslede lovforslaget.

Foreliggende sak er således initiert av ESA's krav om likestilling av fremtidige kjøpere av selskaper som eier kraftproduksjons- og reguleringsanlegg dvs offentlige kjøpere på den ene siden og private og utlendinger på den andre siden.

Da konsesjonsplikten for erhverv av vannfall ble innført, omfattet denne hverken staten, norske kommuner eller fylkeskommuner. Kommuner og fylkeskommuner var statens forlengede arm og var derfor ikke å likestille med private investorer. Konsesjonsplikt for kommuner og fylkeskommuner ble innført senere, men da med tidsbegrensede konsesjoner uten hjemfallsvilkår. Disse anlegg var gjennom oppdeckingsplikten ledd i det offentliges ansvar for å sikre hele befolkningen tilgang på elektrisitet. Etter restruktureringen av kraftmarkedet på 1990-tallet har de offentlige aktørenes rolle blitt vesentlig endret. Kraften leveres nå i et felles nordisk kraftmarked uavhengig av om produksjonen kommer fra offentlig eide eller privat eide kraftverk. Den opprinnelige forutsetningen for ulike rammevilkår for private og offentlige aktører har dermed falt bort.

Deregulering, omstrukturering og internasjonalisering av energimarkedene i Europa fører til at rammene rundt norsk vannkraftproduksjon og elforsyning er under vesentlig omstilling. De ulike rammevilkårene for markedsaktørene kan etter OED's oppfatning svekke konkurransen og verdiskapingen i sektoren.

Sammendrag av departementets høringsdokument

Olje- og energidepartementet sendte den 29. november 2002 ut sak om hjemfall og nasjonal ressursforvaltning på tre måneders høring. (Det er i januar 2003 gitt signaler fra politisk ledelse i departementet om at høringsfristen kan bli utsatt). Høringsdokumentet er basert på en utredning fra en interdepartemental arbeidsgruppe som ble oppnevnt høsten 2001. Olje og energidepartementet

planlegger å utarbeide en proposisjon for Stortinget i vårsesjonen og det arbeides ut fra at lovendringen trår i kraft 1.1 2004.

I hørings-saken går departementet inn for "eierskapsnøytralt hjemfall". Hjemfall betyr at kraftanleggene tilfaller staten vederlagsfritt etter utløpet av konsesjonsperioden. Denne utvidede hjemfallsordningen skal gjelde for alle eiere av kraftanlegg som har kjøpt vannfall etter at konsesjonslovgivningen ble innført. Forslaget innebærer ingen endring i gjeldende konsesjonsvilkår for private kraftverkseiere. Hele 85% av den norske vannkraftproduksjonen er imidlertid offentlig eiet – 50% statlig og 35% eid av kommuner og fylkeskommuner. Høringsforslaget innebærer dermed at de kommunalt og fylkeskommunalt eide kraftproduksjonsanlegg - som antas å ha en verdi på mellom 160 og 200 milliarder kroner –overføres til staten 1.1. 2009 uten at fylkeskommuner og kommuner som eiere får kompensasjon.

Forslaget medfører således at eiendomsretten til det meste av norsk vannkraftproduksjon etter en ny konsesjonsperiode på 75 år blir lagt under statlig styring og kontroll. Eierskapsnøytralt hjemfall tilfører etter departementets vurdering langsiktig nasjonal handlefrihet i ressursforvaltningen og bidrar til et effektivt marked, samtidig som grunnrenten som oppstår ved utnyttelse av knappe naturressurser, tilfaller fellesskapet.

Sammendrag av departementets høringsdokument (kapittel 1) fremgår av vedlegg nr 1.

Høringsprosessen så langt

Forslaget i høringsdokumentet vil medføre betydelige endringer i rammevilkårene for en vesentlig del av den norske kraftproduksjonsvirksomhet.

Energibedriftenes Landsforening (EBL) har kritisert departementets forslag og mange kommuner har gått kraftig ut. EBL's pressemelding følger som vedlegg. (Vedlegg nr 2).

Kommunenenes Sentralforbunds styre fattet 17. juni 2002 prinsippvedtak om å gå inn for en videreføring av hjemfallsinstituttet. I brev av 5.12. 2002 fra Kommunenenes Sentralforbund (KS) gis en omfattende gjennomgang og foreløbig vurdering av saken. Brevet gjengis i vedlegg nr 3. KS peker spesielt på et alternativ som er avvist av OED: "Transaksjonsalternativet" som karakteriseres ved at vilkår om hjemfall først settes ved salg. KS fremholder at OED's alternativ vil føre til salgspress mens transaksjonsalternativet vil gi en viss preferanse for kommunalt/fylkeskommunalt eierskap.

I et nytt brev, datert januar 2003 uttaler Kommunenenes Sentralforbund bl.a.:

"Det finnes en rekke alternativer til OED's konkrete forslag til utforming av nye regler om hjemfall. OED har ikke foretatt reelle utredninger av andre alternativer enn sitt eget.

Det er heller ikke utredet hvilke konsekvenser OED's forslag til endringer i rammevilkårene for eierskap til vannkraftressurser vil ha for kommuner og fylkeskommuners eierroller innen kraftproduksjon, kommunenes og fylkeskommunenes økonomi, kraftprodusentene, kraftoppdekningen eller andre viktige samfunnsinteresser. OED's forslag er derfor mangelfullt."

Kommunenes Sentralforbund krever at det nedsettes et bredt sammensatt lovutvalg med representanter fra alle berørte parter. Utvalget bør utrede alle aktuelle alternativer og konsekvensene av disse. Deretter sendes utvalgets arbeid og konklusjoner ut på høring sammen med forslag til nye regler vedrørende hjemfall. Det påpekes at dette er den vanlige, demokratiske fremgangsmåten som benyttes ved lovendringer som har stor nasjonal betydning. I brevet oppfordres medlemmene i Kommunenes Sentralforbund "til å fremme det samme kravet om lovutvalg". Brevet og et underliggende notat datert 10.01 2003 gjengis som vedlegg nr 4.

Administrasjonens vurdering

I henhold til opplysninger innhentet fra Energiselskapet Buskerud A/S om departementets høringsforslag vil verdiene i Buskerud Kraftproduksjon, utfra en nåverdivurdering av fremtidige kontantstrømmer bli redusert med ca. 3 % uten å ta hensyn til de økte avskrivningene som en tidsbegrenset eierperiode kan medføre. Inkluderer konsekvensene av økte avskrivninger på fallrettigheter, vil denne reduksjonen kunne mer enn halveres.

Energiselskapet Buskeruds syn er at verdiøkningen som forventes å kunne oppnås på grunn av friere omsettelighet antas å overstige ovennevnte verdireduksjon.

Kommunen bør vurdere saken både ut fra sin posisjon som eier av verdier i energisektoren og som generell samfunnsaktør.

Administrasjonens vurdering er at departementets forslag totalt sett neppe har vesentlige negative konsekvenser for kommunen som eier. Som kjent har kommunen og fylkeskommunen en strategi for verdiutvikling/kapitalfrigjøring i Energiselskapet, basert på en anbefaling fra selskapets styre. Strategien er under gjennomføring.

Kommunenes Sentralforbund fremholder med tyngde at en sak som har så store nasjonale konsekvenser burde vært utredet på normal måte dvs med et bredt sammensatt utvalg hvor de mange interesser i saken er direkte representert i utvalget. En slik anmodning har mye for seg .

Ut fra en samlet vurdering anbefaler administrasjonen å støtte KS's forslag om lovutvalg.

.....

Foreliggende saksforelegg er utarbeidet i nær kontakt med Energiselskapet Buskerud og Buskerud fylkeskommune.

Vedlegg:

1. Sammendrag av departementets høringsdokument, datert 29.11. 2002
2. Pressemelding av 29.11 2002 fra Energibedriftenes landsforening
3. Brev av 5.12. 2002 fra Kommunenes Sentralforbund
4. Brev datert januar 2003 fra Kommunenes Sentralforbund med underliggende notat av 10. 01. 2003